

لهم إني
أعوذ بـك
مـن نـفـسي

جـلـلـهـ

دانشگاه تریست معلم

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

موضوع:

رابطه نموده مدیریت زمان در اوقات فراغت، با بهزیستی
(سلامت (وام) و پیشرفت تحصیلی)

استاد راهنمای:

سرکار خانم دکتر مهرناز شهرآرای

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر محمدنقی فراهانی

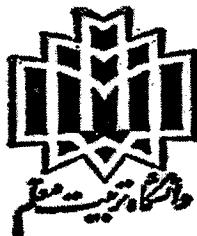
پژوهشگر:

لیلا جبلی

۱۳۸۷ / ۱ / ۲۳

سال تحصیلی: ۱۳۸۶-۸۷

۴۵۶۷

صور تجلیسه دفاع پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم لیلا جبلى

دانشجوی رشته: کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم لیلا جبلى دانشجوی رشته روان شناسی تربیتی دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی تحت عنوان: "رابطه نحوه مدیریت زمان در اوقات فراغت جوانان با بهزیستی و پیشرفت تحصیلی آنها." در ساعت ۱۱:۳۰ روز چهارشنبه ۱۳۸۶/۱۱/۱۷ در محل سالن مولتی مدیا با حضور هیات داوران پس از دفاع با (نمره ۲۵/۱۹ و درجه عالی) مورد قبول قرار گرفت.

هیات داوران

• استاد راهنما: سرکار خانم دکتر مهرناز شهر آرای

• استاد مشاور: جناب آقای دکتر محمد نقی فراهانی

• استاد داور داخلی: جناب آقای دکتر علیرضا مرادی

• استاد داور خارجی: سرکار خانم دکتر ربابه نوری

مدیر گروه ونماینده تحصیلات تکمیلی: جناب آقای دکتر علیرضا مرادی

به جای همه سخنطایی که زیست نمی کرده ام

دوست دارم

به جای همه شبهایی که در خواب بودم

دوست دارم

به جای همه سخنه های عمرم

دوست دارم

خدایا، به خاطر عظمت، کرامت، رحمت، حکمت، مهربانی وجودت،

ونبئه خاطر ترس از جننت،

دوست دارم

تَعْدِيم بِهِ

همسر عزیزم که با محبتانی و صبوری خود، کاستی های زندگی داشتیجی ام را
جبهه ای کرده و در تمام مراحل تحصیلیم، یاور همیشگی و مشوقم بوده اند.

تقدیر و تشکر:

از پدر و مادر عزیز و مهربانم که بهترین و شیرین‌ترین لحظات زندگی خود را به پای من ریختند، سپاسگزارم.

از استاد راهنمای عزیز، سرکار حامد وکتر شهرآرای دلسوز و نازنینم، به خاطر راهنمایی‌های ارزنده، دقت نظر، اخلاق نمونه، برخورد عالی و صرف زمان برای پایان‌نامه‌ام، سپاسگزارم.

از استاد مشاور عزیز، جناب آقای وکتر فراهانی که در کارهای آماری پایان‌نامه‌ام، توجه خاصی را مبذول داشتند و در تحلیل عوامل ساخت پرسشنامه «مدیریت زمان در اوقات فراغت» به من کمک نمودند، تشکر می‌نمایم.

از استاد داور عزیز، جناب آقای وکتر مرادی (مدیر محترم و دوست داشتنی گروه روانشناسی) که همیشه یار و یاور دانشجویان هستند و بی‌شائبه به آنها کمک می‌نمایند، سپاسگزارم.

از استاد داور محترم، سرکار حامد وکتر نوری مهربان و عزیزم، که با وجود مشغله بسیار، داوری این پایان‌نامه را به عهده گرفتند، تشکر می‌نمایم.

از استاد محترم و عزیزم، جناب آقای وکتر فرزاد که بدون چشمداشت، همچون پدری مهربان، در کارهای آماری پایان‌نامه‌ام، مرا راهنمایی نمودند، سپاسگزارم.

از گروه روانشناسی، به ویژه سرکار حامد و ایالی عزیز نیز، به واسطه تلاش‌های مستمرشان، تشکر می‌نمایم.

سرانجام، لازم می‌دانم از تایپیست صبور و مهربان، جناب آقای صدی به خاطر تلاش‌های فراوانشان، تشکر نمایم.

«فهرست مطالب»

عنوان	صفحه
چکیده فارسی	الف.....

فصل اول : کلیات پژوهش

۲.....	مقدمه
۴.....	۱-۱- بیان مسأله
۶.....	۱-۲- اهداف تحقیق
۶.....	۱-۳- سئوالهای تحقیق
۷.....	۱-۴- ضرورت و اهمیت تحقیق
۹.....	۱-۵- تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای پژوهش

فصل دوم: پیشینه پژوهش

۱۲.....	مقدمه
۱۵.....	۲-۱- پیشرفت تحصیلی: تعریف، معیارها و عوامل مرتبط به آن
۱۹.....	۲-۲- معیارهای پیشرفت تحصیلی
۲۱.....	۲-۳- تعریف بهزیستی (سلامت روان) و مؤلفه‌های آن
۲۵.....	۲-۴- ویژگیهای افراد شادکام

عنوان	صفحه
۲-۵- رویکردهای نظری به بهزیستی ۲۷	۲۷
۱-۲-۵- دیدگاه لذت گرایانه ۲۷	۲۷
۲-۵-۲- دیدگاه شناختی ۲۸	۲۸
۲-۵-۳- دیدگاه‌های اهداف و ارزش‌ها ۲۹	۲۹
۴-۵-۲- دیدگاه مقایسه‌های اجتماعی ۳۱	۳۱
۵-۲-۵- دیدگاه سازگاری ۳۱	۳۱
۶-۲-۵- الگوی چند بعدی ریف ۳۲	۳۲
نتیجه‌گیری از دیدگاه‌های مختلف بهزیستی ۳۳	۳۳
۶-۲- روش‌های ارزیابی بهزیستی ۳۵	۳۵
۷-۲- عوامل و همبسته‌های بهزیستی ۳۷	۳۷
۸-۲- مدیریت زمان در اوقات فراغت ۴۱	۴۱
سابقه علمی پیشینه تحقیق در زمینه مدیریت زمان در اوقات فراغت ۵۱	۵۱
فصل سوم: ساخت پرسشنامه «مدیریت زمان در اوقات فراغت»	
۵۵ مقدمه	۵۵
۱-۳: مبانی نظری مدیریت زمان در ساخت پرسشنامه پژوهش ۵۵	۵۵
۵۶ رابطه بین مدیریت زمان و برنامه‌ریزی	۵۶
الف: ارزشیابی استفاده بهینه از زمان ۵۶	۵۶

عنوان	صفحه
ب: تعیین اولویت‌ها ۵۷	۵۷
ج: مدیریت مؤثر زمان ۶۰	۵۸
۳-۲: ساخت پرسشنامه مدیریت زمان در اوقات فراغت ۶۰	۶۰
فصل چهارم: روش تحقیق	
۱-۴-۱- روشنی پژوهش ۷۵	۷۵
۱-۴-۲- جامعه آماری ۷۵	۷۵
۱-۴-۳- نمونه و روشنی نمونه‌گیری ۷۵	۷۵
۱-۴-۴- ابزارهای گردآوری داده‌ها ۷۸	۷۸
۱-۴-۴-۱- پرسشنامه شادکامی آکسفورد ۷۸	۷۸
۱-۴-۴-۲- پرسشنامه محقق ساخته «مدیریت زمان در اوقات فراغت» .. ۸۰	۸۰
۱-۴-۴-۳- نحوه به دست آوردن معدل ۸۰	۸۰
۱-۴-۴-۵- روش اجرای پژوهش ۸۰	۸۰
۱-۴-۶- روش آماری ۸۱	۸۱
فصل پنجم: تجزیه و تحلیل داده‌ها	
۵-۱- شاخص‌های توصیفی متغیرها ۸۴	۸۴
۵-۲- همبستگی بین متغیرها ۸۵	۸۵
مقدمه	

عنوان

صفحه

۵-۲-۱- همبستگی مدیریت زمان در اوقات فراغت با بهزیستی ۸۵
۵-۲-۲- همبستگی مدیریت زمان در اوقات فراغت با پیشرفت تحصیلی ۸۵
۵-۲-۳- همبستگی بهزیستی با پیشرفت تحصیلی ۸۶

فصل ششم : بحث و نتیجه‌گیری

۸۸ مقدمه
۸۸ ۶-۱- بحث و نتیجه‌گیری
۹۰ ۶-۲- محدودیت‌های پژوهش
۹۰ ۶-۲-۱- محدودیت‌های خارج از کنترل پژوهشگر
۹۰ ۶-۲-۲- محدودیت‌های در اختیار پژوهشگر
۹۶ ۶-۳- پیشنهادها
۹۶ ۶-۳-۱- پیشنهادها برای پژوهش‌های آینده
۹۶ ۶-۳-۲- پیشنهادهای کاربردی
۹۶ پیشنهادها برای والدین
۹۸ پیشنهادها برای آموزش و پرورش، مدارس و مشاوران
۹۹ پیشنهادها برای صدا و سیما

فهرست منابع و مأخذ

۱۰۱ فهرست منابع فارسی
۱۰۶ فهرست منابع انگلیسی

چکیده انگلیسی

پیوست‌ها

چکیده:

پژوهش حاضر، یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد که بر روی ۴۰۰ نفر از دانشآموزان سال اول و دوم و سوم دبیرستان و پیش‌دانشگاهی شهرستان شهریار در سال تحصیلی ۸۶-۸۷، انجام شده است. بررسی رابطهٔ نحوه مدیریت زمان در اوقات فراغت جوانان، با بهزیستی (سلامت روان) و پیشرفت تحصیلی آنها، هدف اصلی پژوهش است. در پژوهش حاضر، از پرسشنامه شادکامی آکسفورد آرجیل ولو (۱۹۸۹)، پرسشنامهٔ محقق ساختهٔ «مدیریت زمان در اوقات فراغت» و معدل کل دروس دانشآموزان سال اول، دوم و سوم دبیرستانی و پیش‌دانشگاهی شهرستان شهریار، در پایان نیمسال دوم سال تحصیلی ۸۵-۸۶ استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (همبستگی پیرسون) استفاده شده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که مدیریت زمان در اوقات فراغت با بهزیستی، رابطهٔ مثبت و معنادار دارد ($r=0.93$). نتایج، حاکی از وجود رابطهٔ مثبت و معنادار، بین دو متغیر مدیریت زمان در اوقات فراغت و پیشرفت تحصیلی است ($r=0.93$). بررسی داده‌ها، نشان داده است که بین دو متغیر بهزیستی و پیشرفت تحصیلی نیز، رابطهٔ مثبت و معناداری وجود دارد ($r=0.95$).

واژه‌های کلیدی: مدیریت زمان در اوقات فراغت، بهزیستی و پیشرفت تحصیلی.

فصل اول:

کلیات پژوهش

پیشرفت تحصیلی به عنوان عاملی مهم در کسب پذیرش و مقبولیت در کلاس درس و همچنین ملاک مهمی برای بدست آوردن شغل دارای اهمیت پژوهشی و کاربردی است (فراهانی، ۱۹۹۴).

اهمیت پیشرفت تحصیلی علاوه بر آثار فردی (شخصی) آن، از بعد دیگری نیز حائز توجه است. پیشرفت تحصیلی یکی از مهمترین و عینی‌ترین معیارها برای بررسی و ارزیابی کارآیی و اثر بخشی نظام‌های آموزش و پرورش است (دلار، ۱۳۷۸). به دلیل اهمیت پیشرفت تحصیلی در دو بعد ذکر شده، محققان بسیاری در حیطه روان‌شناسی، سعی در درک تعیین کننده‌های پیچیده پیشرفت تحصیلی دارند (فراهانی، ۱۹۹۴).

عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی را می‌توان در دو حیطه کلی «فردی» و «محیطی» طبقه‌بندی کرد.

بهزیستی دانش آموز به عنوان یکی از عوامل فردی حائز اهمیت فراوان است. بهزیستی بر حسب اینکه از کدام دیدگاه نظری مورد توجه قرار گیرد دارای تعاریف متعدد و مولفه‌های گوناگون است. مایرز و داینر^۱ (۱۹۹۵) بهزیستی را احساس مثبت (شادکامی) و احساس رضامندی (خشنودی عمومی از زندگی) می‌دانند.

تحقیقات (اسکات^۲، شان^۳ و کارولین^۴، ۲۰۰۴) نشان داده‌اند که در چوامع غربی نوجوانانی که احساس شادکامی یا رضایت بیشتر از زندگی دارند در عملکرد

¹ Myers, D.G. & Diener, E.

² Scott, H.

³ Shannon, C.

⁴ Caroline, L.

تحصیلی فعالترند، بیشتر با تکالیف درگیر می‌شوند و آنها را با کارآیی بالاتر انجام می‌دهند و در نتیجه از پیشرفت تحصیلی بهتری برخوردارند.

برای اندازه‌گیری بهزیستی از شیوه‌های گوناگون بهره گرفته شده است. اغلب نظامهای ارزیابی بهزیستی پاسخنامه‌های خود گزارشی می‌باشند. یکی از این پرسشنامه که توسط آرجیل و لو^۱ (۱۹۸۹) ابداع شده است، پرسشنامه شادکامی آكسفورد است که دو عامل اساسی مورد نظر مايرزو دايئر (۱۹۹۵) - عامل خشنودی (رضایت) از زندگی و خلق مثبت (شادکامی) - را اندازه‌گیری می‌کند. یکی دیگر از عوامل فردی مرتبط با پیشرفت تحصیلی خود تنظیمی است (شانک، ۱۹۹۱؛ نقل از پنتریچ و شانک؛ ترجمه شهرآرای، ۱۳۸۶). خود تنظیمی با این مفهوم که هر دانش آموز باید تکالیف و کارهای درسی و غیر درسی خود را تنظیم نماید، نیاز به برنامه‌ریزی صحیح زمانی و هدف گذاری دقیق دارد که عناصر اساسی مدیریت زمان است.

مدیریت زمان^۲ در حیطه‌های درسی و غیر درسی قابل اجراست. آنچه در پژوهش حاضر مورد توجه است مدیریت زمان در اوقات فراغت^۳ است. مطالعات انجام شده در جوامع فردگرا (دایئر و دایئر^۴، ۱۹۹۵) نشان داده که افرادی که در کارهای خود از کنترل، خودکارآمدی و تنظیم عملکرد بهتری سود می‌جویند، از شادکامی و رضایت (بهزیستی) برخوردارند - مطالعات در جوامع غربی همچنین حاکی از آن است که

¹ Argyle, M. & Lu, L.

² Time management

³ leisure times

⁴ Diener, E. & Diener, M.

افرادی که ابراز وجود و احساس ارزشمندی بالاتری دارند از بهزیستی بالاتری برخوردارند (داینر^۱، سا^۲ و ایشی^۳، ۱۹۹۷).

با توجه به اینکه بهزیستی به عنوان یک سازه فردی با ابعاد شناختی، عاطفی و اجتماعی (داینر، ساوایشی، ۱۹۹۷)، تحت تأثیر فرهنگ است و مفهوم و کیفیت آن در جوامع فردگرا و جمعگرا (داینر و اسکلن^۴، ۲۰۰۳) فرق می‌کند. پژوهشگر علاقه‌مند است ضمن پاسخ دادن به سئوالات اصلی پژوهش، با ارائه پیشنهادهایی برای نوجوانان و جوانان و دست‌اندرکاران تربیتی، در رشد و توسعه بهزیستی و پیشرفت تحصیلی قشر عظیم جوانان که طبق آمار (سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۱) ۳۲/۱ درصد کل جمعیت کشور را شامل می‌شوند، گامی کوچک بردارد.

۱-۱: بیان مسئله

از پیشرفت تحصیلی، به عنوان یکی از ابعاد پیشرفت در نظام آموزش و پرورش، مفهوم «انجام تکالیف و موفقیت دانشآموzan در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص» یا «موفقیت دانشآموzan در امر یادگیری مطالب درسی»، مستفاد می‌شود. وجه مخالف پیشرفت تحصیلی، افت تحصیلی است، که یکی از معضلات نظام آموزشی می‌باشد و خود را به شیوه‌های گوناگون مانند عدم موفقیت دانشآموzan در دستیابی به اهداف مقاطع تحصیلی مربوطه، مردودی و تکرار پایه‌های تحصیلی، نشان می‌دهد (سیف، ۱۳۷۰).

¹ Diener, E.

² Suh, E.

³ Oishi, S.

⁴ Scollon, C.

با در نظر گرفتن اینکه عصر کنونی، «عصر سرعت» است، و همچنین به دلیل اینکه بسیاری از جوانان طبق تحقیق (علیمرادیان، ۱۳۶۸) برنامه‌ریزی زمانی صحیح برای اوقات فراغت خود ندارند، توجه به برنامه‌های زمانی، امری اجتناب ناپذیر است.

به نظر می‌رسد، بسیاری از دانشآموزان و دانشجویان برای استفاده بهینه از اوقات فراغت خود، مدت‌ها قبل و نزدیک به امتحانات خود، یا برنامه ریزی صحیح زمانی انجام نمی‌دهند و یا از مدیریت زمان اطلاعی ندارند. برخی نیز به رغم اطلاع محدود، از آن به درستی استفاده نمی‌کنند. به نظر می‌رسد که نداشتن مدیریت زمان در اوقات فراغت، می‌تواند در ایجاد اضطراب، فشار روانی و افت تحصیلی یادگیرندگان نقش داشته باشد.

اضطراب و فشار روانی ناشی از دروس و امتحانات مدارس و دانشگاهها دز بین نوجوانان و جوانان، لزوم خودتنظیمی و یک برنامه‌ریزی صحیح زمانی در اوقات فراغتشان، (یا به عبارتی مدیریت زمان جهت استفاده بهینه اوقات فراغت)، از اهمیتی ویژه برخوردار است. از این رو بررسی رابطه مدیریت زمان در اوقات فراغت، با بهزیستی (سلامت روان) و پیشرفت تحصیلی، هم به عنوان یک موضوع پژوهشی و هم به عنوان یک ابزار برای آن می‌تواند از اهمیت و ضرورت ویژه برخوردار باشد.

طبق تعریف سازمان ملی جوانان، افراد ۱۵ تا ۲۹ سال، جوان محسوب می‌شوند. ایران به عنوان یکی از کشورهای مدیرانه شرقی دارای جمعیت جوان است. بانک

جهانی در سال ۲۰۰۰، جمعیت ۱۵ تا ۲۹ ساله ایران را معادل ۳۲/۱ درصد کل جمعیت گزارش نموده است (سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۱).

این پژوهش با توجه به قشر عظیم جوانان ایرانی، تلاش دارد رابطه بین نحوه استفاده از مدیریت زمان در اوقات فراغت را، با بهزیستی با تأکید بر مولفه شادکامی و پیشرفت تحصیلی آنها بررسی نماید.

۱-۱: اهداف تحقیق

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین نحوه استفاده از مدیریت زمان در اوقات فراغت، با بهزیستی با تأکید بر شادکامی و پیشرفت تحصیلی جوانان است.

۱-۲: سوالهای تحقیق

سؤال(۱): آیا نحوه استفاده از مدیریت زمان در اوقات فراغت جوانان، با بهزیستی (شادکامی) آنها رابطه دارد؟

سؤال (۲): آیا نحوه استفاده از مدیریت زمان در اوقات فراغت جوانان، با پیشرفت تحصیلی آنها رابطه دارد؟

سؤال (۳): آیا بهزیستی (شادکامی) جوانان، با پیشرفت تحصیلی آنها رابطه دارد؟

۴-۱: ضرورت و اهمیت تحقیق

یکی از اقتضای مهمی که در هر جامعه، آسیب پذیر شناخته شده اند، قشر جوانان آن جامعه است. همانگونه که قبلاً نیز اشاره شد، بر اساس آمار و ارقام بانک جهانی در سال ۲۰۰۰، بیش از ۳۰ درصد از کل جمعیت جهان را، جوانان تشکیل می‌دهند. بانک جهانی در سال ۲۰۰۰، جمعیت جوان ایران را معادل ۳۲/۱ درصد کل جمعیت گزارش نموده است (سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۱).

با توجه به قشر عظیم جوانان، برنامه ریزی صحیح زمانی برای گذران اوقات فراغت جوانان، هم باعث موفقیت آنها در دوره‌های تحصیلی می‌شود و هم مانع بسیاری از نابسامانی‌ها و گرفتاریهایی که ناشی از عدم اطلاع یا آگاهی کم از مدیریت زمان است می‌شود (ابراهیمی قوام، ۱۳۸۵).

به دلیل اینکه بسیاری از اختلالات روانی از جمله اضطراب، فشار روانی، افسردگی و همچنین استرس، در دوران نوجوانی و جوانی نمایان می‌شوند و نوجوانان و جوانان نیز یک زمان، در حال شادی یک زمان، در حالت غم قرار دارند و جامعه ما هم به دلایلی، با محدودیت‌های بسیاری در ارضیای هیجانات خوشایند که منجر به شادی و نشاط می‌شود؛ رو به روست، می‌بایست به مواردی که باعث حفظ بهزیستی و بویژه شادکامی آنها می‌شوند، توجه مبرمی داشته باشیم (منطقی، ۱۳۸۳).

با ملاحظه اینکه اوقات اکثر جوانان، معمولاً شامل سه بخش مطالعه و تحقیق، استراحت و خوراک و نظافت و بخش اوقات فراغت می‌باشد، استفاده صحیح از بخش

اوقات فراغت، می‌تواند موفقیت و استفاده بیشتر از دو بخش دیگر را تضمین کند و باعث تجدید قوا جهت مطالعه و تحقیق بیشتر گردد. بنابراین اوقات فراغت از این نظر حائز اهمیت می‌باشد که اگر با برنامه ریزی صحیح زمانی همراه گردد، می‌تواند ساعاتی سازنده و تکامل بخش را در بر داشته باشد (رضوانیه، ۱۳۷۲) و در بهزیستی و پویژه شادکامی فرد نقش داشته باشد.

مسئله مدیریت زمان از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و افراد می‌باید همواره توجه داشته باشند که از زمان به عنوان منبعی ارزنده به خوبی استفاده کنند. افراد می‌توانند با استفاده مؤثر از زمان، از به خطر افتادن بهزیستی به خصوص شادکامی خود جلوگیری کنند، در رسیدن به اهدافشان موفق‌تر باشند و به زندگی متعادل تری دست یابند که در آن فرصت و توان کافی برای پرداختن به فعالیت‌های دیگر از جمله تحصیل و فعالیت‌های روزانه وجود داشته باشد (مکنزی^۱، ۱۹۹۳).

تنظيم اوقات فراغت جوانان با یک برنامه‌ریزی صحیح زمانی، می‌تواند در بهزیستی (پویژه شادکامی) و پیشرفت تحصیلی آنها نقش داشته باشد.

نتایج حاصل از چنین پژوهشی، می‌تواند در آموزش شیوه‌های مدیریت زمان در اوقات فراغت و در نتیجه ارتقای بهزیستی (شادکامی) و پیشرفت تحصیلی تأثیر گذار

¹ - Mackenzie, R.A.

باشد. طبق بررسیهای به عمل آمده توسط پژوهشگر، تا به حال تحقیقی در این زمینه صورت نگرفته است، لذا پژوهشگر در صدد است تا در این پژوهش به موضوع مهم رابطه مدیریت زمان در اوقات فراغت جوانان، با بهزیستی (شادکامی) و پیشرفت تحصیلی آنها بپردازد.

کاربرد بررسی چنین رابطه‌ای این است که، افرادی که به دلیل عدم استفاده از مدیریت زمان، بهزیستی خود را از دست می‌دهند و افت تحصیلی پیدا می‌کنند، به این آگاهی دست می‌یابند که در کارهایشان، از مدیریت زمان استفاده نمایند.

۵-۱: تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای پژوهش

- **تعاریف نظری پیشرفت تحصیلی:** اصطلاحی است که به جلوه‌ای از جایگاه تحصیلی دانش آموزان اشاره دارد. این جایگاه می‌تواند بیانگر میانگین نمرات دوره‌های مختلف یا میانگین نمرات در دوره‌های مربوط به یک موضوع یا نمره‌ای برای یک دوره باشد (سیف، ۱۳۸۵).

- **تعاریف عملیاتی پیشرفت تحصیلی:** در این پژوهش، منظور از پیشرفت تحصیلی، میانگین کل نمره‌ها (معدل کل دروس) است که دانش آموزان سال اول و دوم و سوم دبیرستانی و پیش دانشگاهی، در پایان نیمسال دوم سال تحصیلی ۸۵-۸۶ کسب نموده‌اند.

- **تعاریف نظری بهزیستی:** بهزیستی احساس مثبت (شادکامی) و احساس رضامندی عمومی از زندگی است که شامل خود و دیگران در حوزه‌های مختلف